

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

100*

7/16036
toplu

Sayı :30824082-610-11662711
Konu :Yazılı Soru Önergeleri

03 Şubat 2025

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekillerimiz tarafından şahsıma yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Murat KURUM
Bakan

EK:

-Dosya (1 Takım)

**NİĞDE MİLLETVEKİLİ
SAYIN ÖMER FETHİ GÜRER'İN
TBMM 7/19909 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE
İLİŞKİN SORULAR VE CEVABI**

7/19909
GK 59

SORULAR

- 1) Çin'in 2018'de plastik atık ithalatını yasaklamasının ardından, Türkiye'nin bu atıkların en büyük alıcılarından biri haline gelmesi nasıl bir çevre politikasıyla örtüşmektedir?
- 2) İthal edilen plastik atıkların geri dönüşüm süreçleri uluslararası standartlara uygun mudur? Geri dönüşüm oranları ve bu süreçlerde ortaya çıkan atık miktarları nasıl izlenmektedir?
- 3) Türkiye'de ithal edilen atıkların depolama ve işleme süreçlerinde denetimler yeterince etkili mi? Kaçak depolama veya düzensiz bertaraf edilen atıklarla ilgili tespit edilen ihlallerin sayısı nedir?
- 4) Türkiye'nin atık ithalatını sınırlandırmak veya tamamen durdurmak için Avrupa Birliği'yle yaptığı anlaşma veya görüşmeler var mıdır? Eğer yoksa bu yönde bir politika değişikliği planlanmakta mıdır?
- 5) Atık ithalatının çevresel etkilerinin azaltılması için hangi adımlar atılmaktadır? Türkiye'ye gönderilen atıkların düzenli olarak kontrol edildiği ve uluslararası denetimlere tabi tutulduğu söylenebilir mi?
- 6) Türkiye'nin kendi plastik atıklarını yönetim ve geri dönüşümde yaşadığı zorluklar göz önünde bulundurulduğunda, ek ithalatın ülkenin çevresel sürdürülebilirliği üzerindeki etkisi nasıl değerlendirilmektedir?

CEVAP

Çevre Kanunu gereğince ekonomik değere haiz bazı tehlikesiz atıkların ithalatına izin verilmekte olup, tehlikeli atıkların, geri kazanımı mümkün olmayan atıkların ve çöplerin ithalatı ile bertaraf amaçlı atıkların ithalatı yasaktır.

Ülkemizde tehlikesiz atık ithalat işlemleri Ticaret Bakanlığı tarafından her yıl yayımlanan “Çevrenin Korunması Yönünden Kontrol Altında Tutulan Atıkların İthalat Denetimi Tebliği” ve Bakanlığımız tarafından düzenlenen “Atık İthalatı Uygulama Genelgesi” kapsamında gerçekleştirilmektedir. Mezkûr mevzuat kapsamında atık plastik haricinde geri dönüştürülmek üzere metal hurda, atık kâğıt, atık cam, tekstil atıkları vb. gibi atık çeşitleri de ithal edilip ekonomik değere haiz ürünler elde edilmektedir.

Türkiye gümrük bölgesine girecek atıkların ithalatı sınır gümrük idaresinin bulunduğu Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüklerinden uygunluk belgesi alınması koşuluyla, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığından Geçici Faaliyet Belgesi veya Çevre İzin ve Lisans Belgesi alan geri kazanım tesislerine sahip sanayiciler tarafından yapılmaktadır.

İthalatı yapılmak istenen atıkların gümrük işlemleri başlamadan önce, sınır gümrüğünden bulunan Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüklerimizin uzman personellerince atığın uygunluk denetimi yapılmaktadır. Uygun bulunmayan atıkların ithalatına izin verilmeyerek mahrece iade işlemleri başlatılmaktadır. Aynı zamanda Bakanlığımız ve Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüklerimizin rutin denetimleri ile geri dönüşüm tesisleri denetlenmektedir.

Söz konusu tehlikesiz atıkların ithalatı, 20 İldeki Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğümüzce fiziki denetimler ve belge kontrolü yapılmak suretiyle radyasyon panellerinin olduğu 31 adet ihtisas (sınır) gümrüğünde gerçekleştirilebilmektedir.

Atık ithalatının yurtiçi toplama faaliyetlerini olumsuz yönde etkilememesi amacıyla 2020 yılı itibariyle atık ithalatında kota uygulamasına geçilmiştir. Atık geri kazanım tesislerinin kapasiteleri üzerinden verilen ithalat izin kotası kapsamında, tesislerin üretim kapasitelerinin en fazla %50'si kadar atık ithalatı yapmalarına izin verilmektedir.

Aynı zamanda yapılan mevzuat düzenlemeleri ile 2021 yılı başında karışık türde plastiklerin ithalatı yasaklanmıştır. Bununla birlikte; plastik atık gruplarının ithalatını yapacak tesislere ek kriterler getirilmiş olup, plastik atık ithalatı yapan geri kazanım tesislerine çevre kirliliğinin önlenmesi amacıyla mali teminat zorunluluğu, ilave belgelendirme kriterleri ve tesis kriterleri getirilmiş, ithal edilecek atıkların gümrükten tesise varıncaya kadarki süreç mobil atık taşıma sistemi (MoTAT) ile takip edilmeye başlanmıştır. Ayrıca, ithal edilecek plastik atıklardaki kontaminasyon % 1 ile sınırlandırılmıştır.

Plastik atık ithalatı geri dönüşüm amaçlı yapılmakta olup, yakma ve bertaraf amaçlı plastik atık ithalatı yasaktır. Geri dönüşüm tesislerinin proses verimleri bakiye atık yönetim planları ve gerçekleşme raporları ile takip edilmektedir. Geri dönüşüm prosesinden çıkan bakiye atıklar geri kazanım amaçlı başka bir geri dönüşüm tesisine veya bertaraf için lisanslı tesislere gönderilmektedir. Sadece ithal edilen atıklar değil iç piyasada toplanan atıkların da doğaya terk edilmesi ve çevreye zarar verecek şekilde yakılması yasaktır.

Ülkemizde faaliyet gösteren geri dönüşüm tesislerini Bakanlığımız çevre izinleri portalı olan Entegre Çevre Bilgi Sisteminde yer alan Çevre İzin ve Lisans (e-izin) sitemindeki <https://eizin.cevre.gov.tr/Rapor/BelgeArama.aspx> linkten sorgulama yapılabilmektedir.

2872 sayılı Çevre Kanunu ve bu Kanuna istinaden çıkarılan mer'i mevzuat hükümleri uyarınca, gerek geri kazanım yapılması amacıyla verilen ithalat izni kapsamında ülkeye girişine izin verilen atıkların gerekse de ülke içindeki diğer atıkların toplanması, taşınması ve geri kazanımı ile prosesin kaçınılmaz sonucu olarak ortaya çıkan bakiye atıkların işlenmesine kadar olan tüm atık yönetimine ilişkin süreçte; söz konusu atık işleme tesisleri, atıkların Türkiye gümrük bölgesine gireceği ihtisas (sınır) gümrük kontrol noktalarında incelemeler başta olmak üzere Bakanlığımız ve 81 İl Müdürlüğümüzde görevli denetim elemanları tarafından anı, şikâyet veya planlı denetim programları kapsamında sürekli denetlenmekte ve izlenmektedir.

Yapılan kontrol ve incelemeler neticesinde; ithalatı uygun bulunmayan atıklara onay verilmemekte olup kota aşımı yaptığı, mevzuata aykırı bir şekilde geri kazanım faaliyeti gerçekleştirdiği veya uygunsuz olarak atık döktüğü tespit edilen tüm gerçek veya tüzel kişiliği haiz tesislere ve şahıslara Çevre Kanununun ilgili maddeleri gereğince idari yaptırımlar uygulanmakta, Geçici Faaliyet Belgesi / Çevre İzin ve Lisans Belgesi ve bu belgeye esas olarak ithalat yapmasına izin verilen Atık İthalatçısı Kayıt Belgesi iptali yapılarak faaliyetten men kararı verilmekte ve

ithalata uygun olmadığı tespit edilen atıklara ilişkin "Mahrece İade Kararı" alınarak ilgili ülkeye geri gönderilmesi sağlanmaktadır.

Bununla beraber, çevreyi kirlettiği tespit edilen işletmeler/kişiler hakkında Türk Ceza Kanununun ilgili hükümleri uyarınca Cumhuriyet Savcılıklarına suç duyurusunda bulunmaktadır. Ayrıca 2872 sayılı Çevre Kanununun 3üncü maddesinin (g) bendinde yer alan 'Kirleten Öder' prensibi çerçevesinde, kirliliğe sebebiyet verenler tarafından atıkların kaldırılarak Bakanlığımızca lisanslandırılmış tesislerde mevzuata uygun olarak işlenmesi ve atık dökülen bölgenin temizlettirilerek doğal haline getirilmesi sağlanmaktadır.

Bu kapsamda 01.01.2021 tarihinden günümüze dek Türkiye genelinde "Atık Bertaraf ve Geri Dönüşüm Tesisleri"ne yönelik 29.126 denetim yapılmış, 1.898 adet idari yaptırımında 913.294.128,02 TL para cezası uygulanmış ve 227 tesiste durdurma işlemi yapılmıştır.